សេចក្តីសម្រេចបំបែកសំណុំរឿង០០២របស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅរក្សាស្ថានភាពដើម

អែន ហេនឌ្រិច : អ្នកប្រឹក្សាផ្នែកច្បាប់នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

ប្រែសម្រួលដោយ : ឌី សុជាតា

ឆ្លើយតបនឹងការរិះគន់លើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលបានលើកឡើងថា សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដែលសម្រេចបំបែកបទចោទប្រកាន់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២ គឺធ្វើឡើងដោយពុំបានពិភាក្សាជាមួយភាគី និងផ្តល់ជូននូវ "ការរំពឹក" ដែលមានសំអាងហេតុតិចតួចនោះ ឥឡូវនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា បានចេញសេចក្តីសម្រេច ដែលមានកម្រាស់ដល់ទៅ៧៨ទំព័រ ដោយរក្សាសុពលភាពនៃវិសាលភាពសំណុំរឿង០០២ ដែលមានស្រាប់ និងដាក់ចេញនូវផែនការសាកល្បងមួយសម្រាប់សវនាការចំនួនពីរបន្ថែមទៀត ។ សេចក្តីសម្រេចបន្តសំណុំរឿង០០២/០១ នៅក្នុងផែនការបច្ចុប្បន្នគឺពុំមែនធ្វើឡើងដោយពុំគិតដល់ពេលវេលា ដែលអូសបន្លាយសម្រាប់សវនាការអង្គសេចក្តីនោះទេ យើងក៏មានការរំពឹងទុកដែលថា សាលក្រមនឹងអាចចេញក្នុងពេលឆាប់ៗខាងមុខ ។ នេះគឺជាការក្រើនរំឭកដ៏ខ្លាំងក្លាអំពីសុខភាពរបស់ជនជាប់ចោទដែលសុទ្ធតែស្ថិតនៅក្នុងវ័យជរា និងចាប់តាំងពីមរណៈភាពរបស់ អៀង សារី កាលពីខែមុននោះឡើយ ។

នៅថ្ងៃសវនាការក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបំបែកបទចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនៃសំណុំរឿង០០២ ដោយអនុលោមតាមវិធាន៨៩ស្ទួនពីរ បានចែងថា :

> នៅពេលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវនៅដំណាក់កាលណាមួយ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអាចបង្គាប់ឲ្យបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងជនជាប់ចោទមួយរូប ឬច្រើនរូប និងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបទចោទខ្លះឬទាំងអស់ដែលមាននៅក្នុងដីការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ។ រឿងក្តីដែលបានបំបែកត្រូវយកមកជំនុំជម្រះ និងវិនិច្ឆ័យចេញសាលក្រមទៅតាមលំដាប់លំដោយដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងយល់ឃើញថាសមស្រប ។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចថាសំណុំរឿង០០២/០១ ដែលជាដំណាក់កាលដំបូង នៃការមិនបានកំណត់នូវចំនួនជាក់លាក់ នៃសវនាការតូចៗបន្តបន្ទាប់គ្នា អាចដោះស្រាយបានត្រឹមគោលនយោបាយឧក្រិដ្ឋកម្មមួយក្នុងចំណោមប្រាំនៅទូទាំងប្រទេស សម្រាប់អតីតមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមដែរត្រូវបានចោទប្រកាន់ឲ្យទទួលខុសត្រូវនោះគឺ : ឧក្រិដ្ឋកម្មទាក់ទងនឹងការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំពីភ្នំពេញ ចាប់ផ្តើមពីថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ បញ្ហាជម្លៀសប្រជាជនកម្ពុជាជាបន្តបន្ទាប់រាប់

ម៉ឺននាក់ដោយបន្ទុំទៅភាគខាងជើងនៃប្រទេសវៀតណាមចុងឆ្នាំ១៩៧៥ និង១៩៧៧ និងទាក់ទងនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មប្រឆាំងមនុស្សជាតិ។ បទចោទប្រកាន់ដែលនៅសេសសល់ ដែលដោះស្រាយបញ្ហាការងារ នៅការដ្ឋាន និងសហករណ៍ មន្ទីរសន្តិសុខ ទីតាំងសម្លាប់ ការរៀបការដោយបង្ខំ និងអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ស្ថិតក្នុងភាពមិនប្រាកដប្រជាសម្រាប់សំណុំរឿងក្នុងថ្ងៃអនាគត។ សហព្រះរាជអាជ្ញា បានដាក់សំណើភ្លាមៗ សុំឲ្យពិចារណាលើសេចក្ដីសម្រេចឡើងវិញ ដោយស្នើរកការដាក់បញ្ចូលជម្រើសបទចោទដែលមានចារិកលក្ខណៈជាតំណាងច្រើនជាង ដោយមានការព្រួយបារម្ភថា ជនជាប់ចោទមានវ័យកាន់តែចាស់ និងសុខភាពកាន់តែខ្សោយ អាចរារាំងដល់លទ្ធភាពនៃសវនាការបន្ថែមទៀត។

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានច្រានចោលសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ក៏ប៉ុន្តែវិសាលភាពនៃសវនាការដំណាក់កាលដំបូងបានទុកចំហរអស់រយៈពេលលើសពីមួយឆ្នាំ ដោយសារអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើកឡើងថា ខ្លួននឹងពិចារណាលើការបន្ថែមបទចោទ “នៅក្នុងដំណាក់កាលណាមួយ ដោយអាស្រ័យលើសិទ្ធិជនជាប់ចោទ ដែលត្រូវទទួលបានឱកាសក្នុងការរៀបចំការការពារមួយប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ហើយភាគីនានាត្រូវបានជូនដំណឹងនៅក្នុងរយៈពេលសមស្រប” ។ នៅខែតុលា ឆ្នាំ២០១២ អង្គជំនុំជម្រះបានបន្ថែមទីតាំងសម្លាប់មួយកន្លែងទៀត តាមសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងច្រានចោលទីតាំងសម្លាប់ពីរកន្លែងផ្សេងទៀត ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញាបានប្ដឹងជំទាស់លើការច្រានចោលនេះ ។

ក្នុងសេចក្ដីសម្រេចនៅខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៣ របស់ខ្លួន អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានរកឃើញនូវកំហុសឆ្គងផ្នែកច្បាប់មួយចំនួនរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង រួមទាំងកង្វះខាតសំអាងហេតុទាក់ទងនឹង“របៀបនៃការបំបែកសំណុំរឿងដែលសម្រេចឲ្យបាននូវផលប្រយោជន៍ជាទូទៅ” និងការខកខានមិនបានប្រឹក្សាជាមួយភាគីទាំងអស់ស្ដីអំពីលក្ខខណ្ឌក្នុងការបំបែកសំណុំរឿង ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិចារណាថាពុំមានភាពចាំបាច់ផ្នែកច្បាប់ និងពុំអាចទទួលយកបាននូវលទ្ធផលនៃការពន្យារពេល ។ នាពេលនោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង បានយល់ព្រមស្ដាប់អំណះអំណាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាលើការពង្រីកសំណុំរឿង គឺបន្ទាប់ពី “សវនាការដែលមានរយៈពេលជិតមួយឆ្នាំ បានកន្លងផុតទៅហើយលើអង្គសេចក្ដីដោយគោរពតាមលក្ខខណ្ឌនៃដីកាបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនេះដោយបានធ្វើឲ្យវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១ ចេញជារូបរាងយ៉ាងមានប្រសិទ្ធិភាព” ។

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលុបចោលសេចក្ដីសម្រេចដំបូងស្ដីពីការបំបែកសំណុំរឿង និងបានសម្រេចថាអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងត្រូវតែវាយតម្លៃឡើងវិញនូវវិធីសាស្ត្ររបស់ខ្លួនក្នុងការបំបែកសំណុំរឿង បន្ទាប់ពីបានស្ដាប់សំណើរបស់ភាគី និងថ្លឹងថ្លែងនូវផលប្រយោជន៍របស់គ្រប់ភាគីតទល់នឹងអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ដូចដែលបានពន្យល់នៅក្នុងផែនការរបស់ខ្លួន សម្រាប់វិនិច្ឆ័យបទចោទប្រកាន់

ដោយពុំរាប់បញ្ចូលនូវក្នុងសវនាការដំណាក់កាលទីមួយ ។ បើទោះបីជាសវនាការរយៈពេលមួយឆ្នាំកន្លះបានកន្លងផុតទៅ ហើយការបញ្ចប់សវនាការភស្តុតាង ក៏ឈានជិតដល់ដែរនោះ ស្រាប់តែអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង កំណត់កាលវិភាគសវនាការភ្លាមៗក្នុងរយៈពេលបីថ្ងៃ ដើម្បីស្តាប់យោបល់របស់ភាគីទាក់ទងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា ដោយបានយល់ដឹងពីការពន្យាពេលនៃការខិតខំប្រឹងប្រែងកន្លងមក ខ្លួនបានស្នើសុំរកការដាក់បញ្ចូលបន្ថែមនូវមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ដើម្បីបង្កើនភាពជាតំណាងនៃបទចោទ ។ មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទំនងជាបារម្ភថា ការពង្រីកបទចោទដើមអាចរារាំងដល់ពេលវេលាចេញសាលក្រម ហើយខ្លួនពុំបានស្នើសុំបន្ថែមឧក្រិដ្ឋកម្មនោះឡើយ ប៉ុន្តែខ្លួនបានគាំទ្រសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ។ ផ្ទុយទៅវិញ មេធាវីការពារក្តីទាំងអស់អះអាងថា សិទ្ធិរបស់កូនក្តីខ្លួនអាចការពារបាន លុះត្រាតែគេពឹងលើការកាត់ក្តីទាំងស្រុងនៃបទចោទនៅក្នុងដីការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ។

នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចដែលមានសំអាងហេតុ ដែលទើបនឹងចេញនាពេលថ្មីៗនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់អំពីភាពសមស្របនៃការរក្សាស្ថានភាពឲ្យនៅដដែល ដោយរកឃើញនូវការធានាលើកស្ទួយផ្នែកច្បាប់ឲ្យបានប្រសើរបំផុតនិង «ដើម្បីតំណាងឲ្យភាពត្រឹមត្រូវស្មើគ្នារវាងកត្តាមួយចំនួនដែលបានកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល និងភាពចាំបាច់ដើម្បីការពារលទ្ធភាពរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការសម្រេចឲ្យបាននូវការចេញសាលក្រមទាន់ពេលវេលា សម្រាប់សំណុំរឿង ០០២» អាស្រ័យលើភាពចាស់ជរា និងសុខភាពទ្រុឌទ្រោមរបស់ជនជាប់ចោទទាំងពីរ និងជនរងគ្រោះទាំងឡាយ ។

កត្តាមួយដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលបានលើកឡើងនោះ គឺកាតព្វកិច្ចក្នុងការធានាថាវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២ រួមបញ្ចូលទាំងបទចោទប្រកាន់សមហេតុផលដែលជាតំណាងនៃបទចោទទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទ រួមទាំងលទ្ធភាពនៃការចូលរួមសវនាការបន្ថែមពីចម្ងាយ ។ យោងតាមការចង្អុលបង្ហាញដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបកស្រាយកាតព្វកិច្ចដោយអនុលោមតាមយុត្តិសាស្ត្រ នៃតុលាការឧក្រិដ្ឋកម្មអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវី (ICTY) ។ តុលាការអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រទេសយូហ្គោស្លាវីបានសង្កត់ធ្ងន់ ដោយយកមកពិចារណានូវ«កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង» នៅពេលដែលធ្វើការវាយតម្លៃជាតំណាងដោយរាប់បញ្ចូលទាំង «បទឧក្រិដ្ឋត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ, ការចាត់ថ្នាក់និងលក្ខណៈនៃបទល្មើស, ទីតាំងដែលបទល្មើសត្រូវបានចោទប្រកាន់ថាបានប្រព្រឹត្ត, ទំហំនៃបទល្មើស និងជនរងគ្រោះនៃឧក្រិដ្ឋកម្ម ។

នៅក្នុងការគាំទ្រសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនក្នុងការជំនុំជម្រះជនជាប់ចោទលើការចោទប្រកាន់គោលនយោបាយឧក្រិដ្ឋមួយក្នុងចំណោមប្រាំ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានលើកឡើងថា ៖

> ការជម្លៀសដោយបង្ខំប្រហែលជាចំណុចរួមមួយ នៅក្នុងដីការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះដែលពាក់ព័ន្ធ ឬប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ដល់ប្រជាជនកម្ពុជាទាំងមូល ។ រាល់ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម ឬបទចោទផ្សេងៗទៀត ដែលរួមមានបទឧក្រិដ្ឋកម្មធ្ងន់ធ្ងរ និងជនរង-គ្រោះជាច្រើន បានពណ៌នាពីបទល្មើសដែលបានកើតឡើងទាំងក្នុងទីកន្លែងតែមួយ ឬប្រឆាំងនឹងក្រុមសាសនាជាក់លាក់ ឬជាតិពិន្ធុជាក់លាក់ណាមួយ» ។
>
> ទោះជារាល់ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្ម និងក្រុមមនុស្សទាំងនេះ គឺជាផ្នែកមួយយ៉ាងសំខាន់នៃការបង្កឲ្យមានជនរងគ្រោះក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យក៏ដោយ ក៏ពុំមានព្រឹត្តិការណ៍តែឯកឯងណាមួយអាចត្រូវបានពណ៌នាថា ជាតំណាងជាក់លាក់ទាក់ទងនឹងចំនួន និងលក្ខណៈរបស់ជនរងគ្រោះនោះដែរ នៅពេលមានការប្រៀបធៀបទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មសរុបដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងដីការដំណោះស្រាយក្នុងសំណុំរឿង០០២ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ យោងតាមមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះជិត៤០០០នាក់ដែលកំពុងចូលរួមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងសំណុំរឿង០០២គឺមានតែ៧៥០នាក់ប៉ុណ្ណោះត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយយោងលើព្យសនកម្មទាក់ទងនឹងបទឧក្រិដ្ឋជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ ។ លើសពីនេះទៀត បទឧក្រិដ្ឋដែលបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងទីតាំងមួយកន្លែង ត្រូវបានផ្តល់និយមន័យដោយពិចារណាទៅលើ«ភាពជាតំណាង» ទោះបីជាប្រភេទបទឧក្រិដ្ឋដូចគ្នា ត្រូវបានកើតឡើងនៅក្នុងទីតាំងផ្សេងៗគ្នាក៏ដោយ ដូចជាឧក្រិដ្ឋកម្មជាច្រើននៅកន្លែងការងារ និងមន្ទីរសន្តិសុខរបស់ខ្មែរក្រហម ។ ជាការពិត ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ មិនចាំបាច់ផ្សារភ្ជាប់នូវអំពើរងគ្រោះរបស់ខ្លួនទៅនឹងទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់នៅក្នុងដីការដំណោះនោះទេ ដំណោះស្រាយនៃសំណុំរឿង០០២ គឺសម្រាប់តែចង្អុលបង្ហាញអំពី មន្ទីរ និងទីតាំងទាំងនោះ ដំណើរការនៅទូទាំងប្រទេសកម្ពុជា» ។

តាមទស្សនៈយល់ឃើញរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសវនាការមួយ បានកត់សម្គាល់លើដំណោះស្រាយដែលជាប្រភពតំណាងនៃឧក្រិដ្ឋកម្មគួរតែនឹងត្រូវបានអនុវត្តៈ : «វាជាការច្បាស់តាំងពីដំបូងដែលថា ទោះជាឧទាហរណ៍តែមួយនៃប្រភេទឧក្រិដ្ឋកម្មតែមួយក្តី» ប៉ុន្តែស្ថានភាពនេះអាចទូលំទូលាយពេកក្នុងការកាត់ក្តីមុនពេលមរណៈភាពរបស់ជនជាប់ចោទដែលជា «ចំណុចមួយសម្រាប់ព្រះរាជអាជ្ញាទទួលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់ថា គួរតែស្នើសុំបន្ថែមមន្ទីរសន្តិសុខតែមួយប៉ុណ្ណោះទៅក្នុងវិសាលភាពនៃសំណុំរឿង០០២/០១» ។ តាមពិតទៅ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើសុំវិធីសាស្ត្របែបនេះ បន្ទាប់ពីការចេញសេចក្តីសម្រេចបឋមស្តីពីការបំបែកសំណុំរឿងនោះ ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានកម្រិតសំណើសុំ

របស់ខ្លួនមកវិញ ក្រោយពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានច្រានចោលមិនពិចារណាហើយបានលើកឡើងថា ពុំមានសិទ្ធិប្តឹងជំទាស់ទេ ។ ដូចដែលកត់សម្គាល់របស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៅពេលសវនាការមួយប្រព្រឹត្តទៅបានយ៉ាងល្អ វិសាលភាពនៃសវនាការនោះត្រូវបានសម្រេចរួចទៅហើយ ។ ចំពោះហេតុផលនោះ សេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ពុំមែនវាយតម្លៃឡើងវិញថាតើសំណុំរឿង០០២គួរតែធ្វើឲ្យបានត្រឹមត្រូវរបៀបណានោះទេ ប៉ុន្តែគឺជាសេចក្តីសម្រេចមួយដែលថាតើការបន្ថែមមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ គឺជាការចាំបាច់ និងសមហេតុផលដែរឬទេ ។

ការច្រានចោលអំណះអំណាងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលថា "ការបន្ថែមមន្ទីរសន្តិសុខស-២១តែមួយ នឹងអាចបំពេញតាមលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃភាពជាតំណាងសមហេតុផល" ដោយបូកបន្ថែមវិសាលភាពភូមិសាស្ត្រនិងការបន្ថែមបទឧក្រិដ្ឋនោះ អង្គជំនុំ-ជម្រះសាលាដំបូងកត់សម្គាល់ថា ទោះជាជនរងគ្រោះរាប់ពាន់នាក់នៅមន្ទីរស-២១ យ៉ាងណាក៏ដោយ "ក៏នៅតែជាចំណែកតូចមួយនៃជនរងគ្រោះទាំងអស់នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២" ។ លើសពីនេះទៅទៀត ទីតាំងនោះនៅខ្វះភាពជាក់ស្តែងទាក់ទងទៅនឹងគោលនយោបាយជម្លៀសដោយបង្ខំ និងជា "ទីតាំងឧក្រិដ្ឋកម្មតែមួយ ដែលបានធ្វើការវិនិច្ឆ័យប្រកបដោយការសន្និដ្ឋានរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជារហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ន" ។

យោងតាមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង វិសាលភាពដែលមានស្រាប់នៃសវនាការកន្លងមក "ឆ្លុះបញ្ចាំងនូវលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យជាតំណាងសមហេតុផល និងស្ថិតនៅក្នុងផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ និងភាពត្រឹមត្រូវ ព្រមទាំងពន្លឿនសវនាការ" ។ បទឧក្រិដ្ឋដែលចោទប្រកាន់ ផ្តល់លទ្ធភាពឲ្យមាន "ការពិនិត្យប្រធានបទចំនួន២ ក្នុងចំណោមប្រធានបទចំនួន៥ នៃដីការដំណោះស្រាយនៃសំណុំរឿង០០២ ឧទាហរណ៍ការជម្លៀសដោយបង្ខំ និងការកាប់សម្លាប់ខ្មាំងក្នុងរបបនោះ" និង "ដាក់រួមបញ្ចូលតំបន់ភូមិសាស្ត្រមួយផ្នែកធំនៃដីការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ និងប្រជាជនកម្ពុជារងគ្រោះជាច្រើន" ។

នៅក្នុងការច្រានចោលអង្គហេតុទាក់ទងនឹងមន្ទីរ ស-២១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានពិចារណាទៅលើ ៖

(១) អាយុច្រើន និងភាពទ្រុឌទ្រោមផ្នែកផ្លូវកាយរបស់ជនជាប់ចោទ ក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដែលនៅសេសសល់

(២) ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ នៅក្នុងការសម្រេចបានសាលក្រមមួយ ទាក់ទងយ៉ាងហោចណាស់ទៅនឹងផ្នែកមួយនៃដីកាដំណោះស្រាយនៃសំណុំរឿង ០០២

(៣) លទ្ធភាពចាត់ចែង និងគ្រប់គ្រងបាននៃសំណុំរឿង០០២/០១ នៅក្នុងដំណាក់កាលចុងក្រោយនេះ រួមទាំងការដែលអាចមានផលប៉ះពាល់ចំពោះជនជាប់ចោទ ប្រសិនបើមានការពង្រីកវិសាលភាពនៃការជំនុំជម្រះបន្ថែមទៀត

(៤) ភាពមិនច្បាស់លាស់មួយទៅលើថិរវេលានៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ប្រសិនបើមានការដាក់បញ្ចូលមន្ទីរស-២១ ទៅក្នុងវិសាលភាពនៃការជំនុំជម្រះ និង

(៥) ភាពមិនច្បាស់លាស់ទាក់ទងនឹងថិរវេលា នៃការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដល់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។

ដោយគោរពទៅលើកាតព្វកិច្ចបានកំណត់នៅក្នុងផែនការវិនិច្ឆ័យទោសចំពោះបទចោទ ដែលនៅសេសសល់កងដីការបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះបានលើកឡើងថា ៖

> បច្ចុប្បន្ន ផែនការសម្រាប់ការជំនុំជម្រះនាពេលអនាគត ពឹងផ្អែកលើយថាភាពនានាដែលមិនអាចដឹងជាមុន ហើយដែលហួសពីសមត្ថភាពរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ដូចជាជំហរសម្បទាគ្រប់គ្រាន់របស់ជនជាប់ចោទក្នុងការចូលរួមសវនាការ និងការបន្តទទួលបានជំនួយពីប្រទេសផ្តល់ជំនួយដល់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ហេតុនេះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅមិនច្បាស់ថា ការព្យាករណ៍ទៅលើការជំនុំជម្រះនាពេលអនាគតអាចរៀបចំ"ផែនការ" ប្រកបដោយភាពរលូនបាន ដើម្បីប្រើជាការបង្ហាញផ្លូវ សកម្មភាពការងារច្បាស់លាស់ដល់ភាគី ឬការសម្រេចចិត្តនានារបស់ភាគីទាក់ទងនឹងការបែងចែកធនធាន ។

ទោះជាយ៉ាងណាក្តី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានភ្ជាប់នូវឧបសម្ព័ន្ធ ជាមួយសេចក្តីសម្រេចនេះ "ផែនការសាកល្បងសម្រាប់សវនាការនាពេលខាងមុខក្នុងសំណុំរឿង០០២" ការគិតទុកជាមុននូវសវ-នាការចំនួនពីរបន្ថែមទៀត ។ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនឹងរៀបចំឲ្យមានកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការមួយលើការគ្រប់គ្រងសវនាការដើម្បីពិភាក្សាពីភាពស្មុគស្មាញផ្នែកច្បាប់ "ដោយសារតែការកែប្រែស្ថានភាពនានាដែលអាចកើតមាន ។ សវនាការទីពីរស្តីពីមន្ទីរសន្តិសុខ ទីតាំងសម្លាប់ និងបទឧក្រិដ្ឋកម្មប្រល័យពូជសាសន៍ បទល្មើសទាក់ទងនឹងការរើសអើងប្រជាជនចាម និងវៀតណាម ។ សវនាការទីបស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្មទាក់ទង នឹងសហករណ៍ ទីតាំងធ្វើការងារ ការផ្លាស់បរទីលំនៅប្រជាជនដោយបង្ខំ ដោយសំដោយកអ្នកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំ ។

ដោយគោរពទៅលើលទ្ធផលពុំជាក់លាក់នៃការបំបែកសំណុំរឿង០០២ ចំពោះដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះការទទួលរងការខូចខាត អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានបញ្ជាក់សារជាថ្មី ៖

> ដីការសម្រេចឲ្យបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ពុំមានការប៉ះពាល់ចំពោះការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំពោះការជំនុំជម្រះនោះឡើយ ។ អង្គជំនុំជម្រះបន្តទៀតថាអង្គជំនុំជម្រះ

សាលាដំបូងពុំបានស្នើសុំឲ្យផ្តើមឡើងវិញលើសេចក្តីសម្រេចស្តីពីភាពអាចទទួលយកបាន ដែលធ្វើឡើងក្នុងដំណាក់កាលបុរេជំនុំជម្រះឡើយ និងថាសមាជិកដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលបានរួមបញ្ចូលគ្នាជាក្រុមតែមួយក៏នៅតែគ្មានការប្រែប្រួលដដែលបន្ទាប់ពីការសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសាជាថ្មីនៃសំណុំរឿង០០២នេះ ។

អង្គជំនុំជម្រះលើកឡើងម្តងទៀតថា ខ្លួនពុំបានកំហិតនូវលទ្ធភាពនៃដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាលក្ខណៈបុគ្គល ដើម្បីទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីការផ្តល់សំណង ដែលអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រគល់ និងអនុម័តនៅទីបំផុតនោះទេ ទោះជាយ៉ាងណា ទម្រង់នៃការទាមទារសំណងដែលធ្វើឡើងតាមរយៈ មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវតែគោរពនូវលក្ខខណ្ឌតម្រូវនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលអនុញ្ញាតឲ្យមានវិធានការសំណង ដែលផ្តល់មូលនិធិពីប្រភពខាងក្រៅជាជាងពីជនជាប់ចោទ ។ សម្រាប់ពេលដំបូង អ្វីដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់គឺអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ៖

អង្គជំនុំជម្រះទទួលស្គាល់ថា កាលៈទេសៈនានាដែលហួសពីការគ្រប់គ្រងរបស់អង្គជំនុំជម្រះ រួមមានធនធានហិរញ្ញវត្ថុមានកម្រិតដើម្បីផ្តល់សំណង និងលទ្ធភាពដែលថាការជំនុំជម្រះនាពេលអនាគតអាចត្រូវបានរារាំងដោយសារមរណភាព ឬការពុំទាន់មានសម្បទាគ្រប់គ្រាន់របស់ជនជាប់ចោទដែលនៅមានជីវិតក្នុងសំណុំរឿង០០២ អាចត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើន ដែលគួរឲ្យសោកស្តាយក្នុងការទទួលបានសំណងចំពោះព្យសនកម្មដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានទទួលរង ។

នៅពុំទាន់ច្បាស់នៅឡើយទេថាសហព្រះរាជអាជ្ញានឹងប្តឹងជំទាស់ម្តងទៀតចំពោះសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៅពេលនេះ ។

ចប់